

ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЇ ТА КООПЕРАЦІЇ В АПК УКРАЇНИ

Крутько М.А., аспірант

*Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

В статті висвітлено теоретичні аспекти щодо проблем розвитку інтеграції та кооперації в аграрній сфері національної економіки. Зроблено висновок про необхідність створення інтеграційних об'єднань.

At this article has been reflected the theoretical aspects at the relation to the problems of development of integration and cooperation in the agrarian sphere of national economy. The conclusion confirms the necessity of creation of integrational associations.

Постановка проблеми. На сучасному етапі у системі заходів по виведенню АПК України з кризового стану і забезпеченню його подальшого ефективного розвитку особливе місце займають інтеграція і кооперація, які поєднують в собі особисті, колективні і суспільні інтереси, створюють реальні передумови для більш ефективного розвитку економіки. В умовах крайньої обмеженості державних фінансових ресурсів вони є практично єдиними заходами по стабілізації економіки та підвищенню ефективності функціонування АПК. Саме інтеграція та кооперація здатні забезпечити координацію діяльності різних його сфер в єдину економічну систему, упорядкування виробничих зв'язків і фінансових взаємин, підвищення пріоритетів виробників сільськогосподарської продукції, вирівнювання прибутковості всіх партнерів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Все вказане робить інтеграцію і кооперацію значними явищами і обумовлює їх об'єктивну необхідність. Тому не є випадковим, що вони одержали практично у всіх розвинених країнах світу досить значне поширення.

Проблемам розвитку інтеграції та кооперації в АПК присвячені наукові праці сучасних вчених-економістів, серед яких: В.Я. Амбросов, П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, В.В. Зіновчук, А.С. Кудінов, В.Г. Андрійчук, І.М. Буробкин, В.В. Гончаренко, В.Ф. Горбонос, О.Д. Гудзинський, О.В. Крисальний, І.І. Лукінов, П.М. Макаренко, М.Й. Малік, Л.Ю. Мельник, Л.В. Молдаван, О.М. Онищенко, Н.Ф. Павленчик, О.А. Радіонова, О.Ф. Савченко, І.Г. Ушачов, М.І. Хорунжий, І.І. Червен, Г.В. Черевко, В.М. Яценко та ін.. Проте цілий ряд проблем, пов'язаних з досліджуваними явищами, все ж залишається невирішеним. Сучасна економічна наука ще не з'ясувала до кінця сутності категорій інтеграції і кооперації. Немає і загальновизнаних методичних підходів ні до оцінки ефективності функціонування інтегрованих та кооперативних формуваль, ні до їх складу і побудови економічних відносин. На думку В.Я. Амбросова кооперацію та інтеграцію слід розглядати як соціально-економічну категорію, яка має потребу в усесторонньому науковому аналізі причинно-наслідкових зв'язків основополагаючих факторів розвитку явищ і процесів на основі діалектичних методів, які дають можливість не тільки пі-

знати процес у зародженні та його розвитку в загальних рисах, але і конкретних формах його прояву у всій різноманітності та складності відносин суб'єктів інтеграції [1, с. 115-116].

Постановка завдання. Метою статті є визначення теоретичних аспектів забезпечення належного рівня розвитку інтеграції та кооперації в підприємствах агропромислового комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтеграція, по суті, є об'єктивним економічним процесом, який базується на поділі та кооперації суспільної праці з метою більш ефективного розвитку всіх інтегрованих структур. При побудові організаційно-економічного механізму інтеграції необхідно дотримуватись наступних принципів:

- добровільність вибору партнерів і економічна доцільність, які дозволяють оптимізувати склад інтегрованого формування;
- інтеграція «знизу», тобто об'єднання за ініціативою самих господарюючих суб'єктів без тиску з боку управлінських структур;
- вплив держави на інтеграційний процес лише шляхом створення економічних умов, які забезпечують його ефективність, або на основі участі державного органу в якості рівноправного партнера об'єднання;
- організаційна цілісність інтегрованих структур при єдиних стратегії та тактиці, цілях та задачах розвитку;
- виділення провідної ланки і пріоритетних напрямів удосконалення інтегрованого формування;
- рівні економічні умови для всіх учасників інтеграції;
- об'єднання не тільки організаційно-господарських структур, а і їх капіталів, колективне управління власністю, що підвищує зацікавленість і відповідальність кожного партнера;
- залучення у процес інтеграції торгового капіталу, який забезпечує одержання інвестицій.

В.Г. Андрійчук під агропромисловою інтеграцією розуміє організаційне поєднання сільськогосподарського і технологічно пов'язаного з ним промислового виробництва з метою одержання кінцевої продукції з аграрної сировини і досягнення більшої економічної вигоди завдяки взаємній матеріальній зацікавленості і відповідальності всіх учасників агропромислового виробництва за кінцеві результати господарювання [8, с.402].

Інтегровані формування повинні здійснювати контроль за ціновими співвідношеннями, квотуванням виробництва, каналами збуту готової продукції, вирішувати проблеми авансування придбання підприємствами оборотних засобів у кризові періоди, укріплення і розширення сировинних зон заводів, ефективної реалізації виготовленої продукції.

При визначенні доцільності створення тієї чи іншої інтегрованої структури насамперед слід враховувати: по – перше, застосовувані технології; по – друге, показники фінансової стійкості учасників; по – третє, ступінь взаємної значимості підприємств. При цьому для оцінки технологій можна використовувати наступні показники: якість та асортимент продукції, що виробляється, її експортні можливості, ступінь зносу основних засобів, рівень за-

вантаження виробничих потужностей, вигідність географічного розміщення підприємств. З фінансових показників діяльності партнерів інтегрованого формування, насамперед, доцільно обирати ті, що мають найбільше значення для оцінки перспективності функціонування об'єднання в умовах ринку - коефіцієнти фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності; величину кредиторської заборгованості, необхідність фінансового оздоровлення і потрібну для цього суму коштів. Водночас слід враховувати і ділову підприємницьку активність партнерів майбутнього формування на ринку.

Заслугує на увагу кооперація всіх учасників агропромислового виробництва і торгівлі в межах району в такі інтегровані системи, як агрофірми. Вони реально вписуються в перехідний період ринкової економіки, їх діяльність дозволяє уникнути цінового тиску на галузь рослинництва і тваринництва з боку переробних підприємств і торгівлі при одночасному досягненні ефективного кінцевого результату.

У сучасних умовах сільгоспвиробникам необхідна державна фінансова підтримка, однією з найважливіших складових якої є ціноутворення (основні напрями удосконалення якого висвітлені в роботі). Потребують покращення і кредитні відносини. Передбачена законодавством часткова компенсація банківських відсотків по кредитах повинна бути більш суттєвою і надходити до підприємств своєчасно та в повному обсязі. У складі кредитів, що надаються сільгосппідприємствам, слід збільшити частку довгострокових. В країні доцільно створити фонд кредитної підтримки агротоваровиробників. Для підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію Державної цільової програми, в якій на 2011 рік спрогнозовано обсяг фінансування за рахунок державного бюджету – 1630 млн.грн., а на інші джерела припадає сума в розмірі 181,2 млн. грн., усього відповідно – 1811,7 млн. грн.

Висновки. Враховуючи вказане, в сучасних умовах, коли відбувається помітне підвищення рівня конкуренції між партнерами ринку, суттєво зростає доцільність існування більш великих агропромислових формувань, які можуть створитись шляхом:

- об'єднання аграрних товаровиробників з розміщеними поблизу переробними і торговими підприємствами (за умовою, що вони здатні в повному обсязі переробити, зберегти та реалізувати вироблену ними продукцію);
- спільного використання сільгосптоваровиробниками потужностей промислових підприємств з метою переробки вирощеної аграрної сировини на давальницьких умовах і подальшої реалізації готової продукції;
- інвестування розвитку промислових виробництв, що знаходяться в найбільш міцних спеціалізованих господарствах (це можливо як за рахунок власних прибутків, так і шляхом залучення капіталу різноманітних промислових підприємств, а також коштів населення, інших іноземних та вітчизняних інвесторів).

Література:

1. Амбросов В.Я. Організаційна стратегія сільськогосподарських підприємств : монографія / В.Я. Амбросов. – Х. : ХНТУСГ, 2009. – 316 с.

2. Нечипоренко О.М. Формування кооперативних підприємств в аграрному секторі економіки: монографія / О.М. Нечипоренко. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 172 с.
3. Малік М.Й. Науково-методичне забезпечення розвитку кооперації в аграрній сфері економіки / М.Й. Малік // Економіка АПК. – 2010. – №12. – С. 103-108.
4. Саблук П.Т. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи їх вирішення) / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров // Економіка АПК. – 2009. – №12. – С. 3-13.
5. Аграрний сектор України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://agro.ua.net/tops/aboutus.php>>
6. Сельскохозяйственные обслуживающие кооперативы. Ключевой элемент восстановления сельского хозяйства в СНГ: Проект Тасис по распространению технической информации. – Брюссель, Европейская комиссия. – 2000. – 40 с.
7. Скидан О.В. Інституціоналізація розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні / О.В. Скидан // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – 2010. – №7. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
8. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств / В. Г. Андрійчук. - К. : КНЕУ, 2002. - 682 с.

УДК 338.436:330.131.5:664.6./7

ІНТЕГРАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА КРУП

Кузьменко О.А., аспірантка

Уманський національний університет садівництва

Теоретичні методологічні і практичні принципи ефективності виробництва, маркетинг описані в даній статті. Вказано механізм оцінки ефективності цінової системи на крупи.

Theoretical methodological and practical measures for effective production and marketing of grain crops are given in the article. The mechanism of evaluating the effectiveness of pricing system on grain produce has been developed.

Постановка проблеми. Ефективність функціонування національної економіки є важливим показником її життєздатності і перспективи розвитку. Це актуально в теперішніх умовах глобалізації інтеграційних процесів та підвищення рівня конкуренції на світових ринках. Високий рівень точності і об'єктивності економічного аналізу може досягатися на основі використання загальноприйнятих економіко-математичних моделей і достовірних статистичних даних. Тому виникає потреба у формуванні способу узагальнюючої оцінки ефективності виробництва, розробленої на основі вивчення сучасної зарубіжної та вітчизняної методології, що дає можливість забезпечення стійкого економічного зростання на всіх рівнях національної економіки [1, с. 20].

Поряд з питаннями підвищення економічної ефективності не потрібно забувати і про якість продукції, регулювання якої є особливо важливим в сучасних умовах та залишається актуальним для всіх учасників ринку. Ось чому його можна розглядати з двох різних позицій: із сторони споживача та позицій виробника. Для споживача якість продукції – це своєрідний ступінь досконалості властивостей та характеристик продукту, які здатні задовольнити